

Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone: +358 9 584 50 290
Fax: +358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

Asia: Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Viite: Lausuntopyyntönnö 29.9.2022; HE 154/2022 vp

Teema: Pl. 24 Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Suomen UNICEFin lausunto, 11.10.2022

Suomen UNICEF kiittää mahdollisuudesta lausua kansainvälisen kehitysyhteistyön rahoituksesta osana valtion talousarvioesitystä vuodelle 2023.

YK:n lastenjärjestö UNICEF on yksi Suomen pääasiallisista YK-kumppaneista kansainvälisessä kehitysyhteistyössä ja humanitaarisessa avussa. Suomi rahoittaa UNICEFin työtä useissa Suomen kehityspolitiikan painopisteissä kuten tyttöjen oikeudet, koulutus, inklusiivinen kehitys, puhdas vesi, sanitaatio ja hygienia, innovaatiot sekä humanitaarinen apu. Suomen ja UNICEFin yhteistyö on tiivistynyt entisestään, kun Suomen tukemat UNICEFin kaksi innovaatiokeskusta ovat aloittaneet kuluvaan vuoteen aikana toimintaansa Helsingistä käsin. Keskusten tavoite on ratkoa uusin keinoin globaalin oppimisen kriisin ja kehitysrahoituksen haasteita maailman lasten parhaaksi.

Ukrainan sodan ei tule viedä huomiotamme maailman muista kriiseistä

Sota Ukrainassa ja sen laaja-alaiset vaikutukset Suomen ulko- ja kehityspolitiikkaan korostuvat esityksessä oikeutetusti. On hienoa, että Suomi on huomionnut humanitaarisen avun päätöksissään Ukrainan sodan vaikutukset mm. osoittamalla tukea sellaisille köyhille maille, jotka kärsivät Ukrainan sodan vaikutuksista.

Maailmassa on kuitenkin käynnissä useita muitakin konflikteja, joilla kaikilla on vakavia seurauksia ihmisiin lähialueilla ja kauempana. Humanitaarinen tilanne on erittäin huolestuttava myös Syyriassa, Afganistanissa, Myanmarissa,

Jemenissä ja Etiopiassa. Pakolaisia on maailmassa nyt ennätysmäärä, ja humanitaarisen avun kokonaistarve on maailmanlaajuisesti kasvussa koronapandemian, ilmastonmuutoksen vaikutusten ja pitkittyneiden konfliktien yhteisvaikutusten vuoksi.

➔ Suomen tulee jatkossakin **varmistaa humanitaarinen rahoitus maailman eri kriiseissä kärsivien auttamiseksi.**

Suomen konkretisoitava sitoumuksensa kehitysrahoituksen kasvattamiseen

Kuten esityksessä todetaan, koronapandemian vaikutuksesta äärimmäinen köyhyys ja nälkä ovat maailmassa kääntyneet kasvuun, ja monet kehitystulokset ovat ottaneet takapakkia.

Myös Suomen tukea tarvitaan kestäväen kehityksen edistämisessä ja inhimillisen hädän lievittämisessä juuri nyt. Suomi on sitoutunut hallitusohjelmassa ja kehityspolitiikan ylivaalikautisessa selonteossa YK:ssa sovittuun tavoitteeseen käyttää 0,7 % bruttokansantulosta (BKTL) kehitysyhteistyöhön. Kirjaus "hallitus tähtää pitkällä aikavälillä YK-sitoumuksen mukaiseen tavoitteeseen" on esitetty vuodesta toiseen talousarvion yhteydessä, mutta Suomen kehitysyhteistyörahoituksen osuus jatkaa kuitenkin laskuaan entisestään. Vuoden 2023 budjetin mukaan kehitysyhteistyöhön arvioidaan käytettävän vain 0,42 prosenttia BKTL:stä (vrt 0,49 % vuonna 2022). Tämä on merkittävä ja valitettava pudotus tilanteessa, jossa tarve globaalin yhteistyön rahoitukselle on pikemminkin kasvava.

➔ On tärkeää pikaisesti laatia hallitusohjelmaan kirjattu **tiekartta sille, miten kehitysyhteistyömäärärahojen 0,7 % BKTL-osuus varmistetaan vuoteen 2030 mennessä** tavoitteen mukaisesti.

Yleistukea tulee systemaattisesti vahvistaa Suomen pääasiallisena monenkeskisen rahoituksen kanavana

Monenkeskisen yhteistyön momentilta osoitettava **yleistuki on YK-järjestöjen tärkein rahoitusmuoto**, sillä se mahdollistaa rahoituksen joustavan ja

tehokkaan suuntaamisen sinne, missä sitä eniten tarvitaan, ja vähentää hallinnointikuluja.

Vaikka Suomi on profiloitunut YK-järjestöjen yleisrahoituksen puolustajana, on Suomen rahoitus UNICEFille viime vuosina yhä enemmän painottunut tiettyyn maahan tai teemaan korvamerkittyyn rahoitukseen. Yleisrahoituksen osuus Suomen tuesta UNICEFille vuonna 2021 oli vain 37 % (vrt. yleistuen osuus Suomen tuesta UNFPalle 70 % ja UN Womenille 74 %). Suomen yleisrahoituksen taso UNICEFille on pysynyt alhaisella tasolla sen jälkeen, kun yleistukea leikattiin 75 % vuonna 2015, ja jäänyt viime vuosina jälkeen Suomen yleistuesta muille pääasiallisille YK-kumppaneille.

Suomen kehityspolitiikan painotuksia monenkeskisessä yhteistyössä ei tule edistää rahoitusta korvamerkitsemällä vaan vaikuttamistyöllä johtokunnassa ja maatason vuoropuhelussa.

- ➔ **Yleistuen osuutta Suomen rahoituksesta UNICEFille tulee kasvattaa** vastaamaan muiden Suomen pääasiallisten YK:n kumppanijärjestöjen yleisrahoituksen tasoa.

Monenkeskisen kehitysyhteistyön rahoituksen ennakoitavuutta tulee parantaa

Suomen UNICEF kiittää, että monenkeskisen kehitysyhteistyön momentille on selvitysosassa esitetty jakotaulukko siitä, miten määrärahat jakautuvat YK-järjestöjen ja kansainvälisten rahoituslaitosten kesken. **Selvitysosasta puuttuu kuitenkin edelleen vuoteen 2015 käytössä ollut järjestökohtainen rahoitusosuuksien taulukko, joka paransi avunsaajien kykyä ennakoida tukea ja monenkeskisen rahoituksen läpinäkyvyyttä.** Jakotaulukko olisi tarpeen tilanteessa, jossa YK-järjestöjen yleistuen rahoituspäätökset – ainakin UNICEFin osalta – saadaan Suomelta pääsääntöisesti vain vuodeksi kerrallaan, ja usein vasta aivan loppuvuodesta (esim. Suomen yleistukipäätös UNICEFille v. 2022 osalta on vieläkin tekemättä lausunnon valmistumishetkellä). Eduskunnan ulkoasianvaliokunta totesi lausunnossaan UaVL 2/2019 vp, koskien hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020, että *...Ylipäänsä valiokunta pitää tärkeänä, että monenkeskisen kehitysyhteistyön osalta talousarvioesitykseen sisällytetään aiemman käytännön mukaisesti järjestökohtaiset rahoitusosuudet. ...*

- ➔ Ulkoministeriöltä tulisi pyytää selvitystä, **miksi järjestökohtaista jakotaulukkoa monenkeskiselle kehitysyhteistyölle ei suosituksista huolimatta ole sisällytetty** talousarvion selvitysosaan.
- ➔ Talousarvion selvitysosaan tulee myös kirjata, että **Suomen (monenkeskisen kehitysyhteistyön yleisrahoituksen) rahoituspäätökset** tulee hyvän hallintotavan ja ennakoitavuuden vuoksi antaa ilman viiveitä ja rahoituspäätöksiä on budjettivuoden kuluessa aikaistettava nykyisestä käytännöstä.

Lapsibudjetointi kehitysyhteistyön määrärahoissa tervetullutta, mutta lisää tietoa tarvitaan

On erinomaista, että talousarvioesitys sisältää nyt jo toisena vuotena peräkkäin lapsibudjetointia koskevan yhteenvetotarkastelun luvussa 7 (sivu Y72), osana valtion vuoden 2022 talousarvioesityksen lapsibudjetointia koskevaa pilotointia. YK:n lapsen oikeuksien komitea on antanut Suomelle suosituksen valtiotason lapsibudjetoinnista jo vuonna 2011.

Esitysosassa todetaan sivulla 74, että *”Ulkoministeriön hallinnonalalle kuuluvan kehitysyhteistyön yksi pääkohderyhmistä on lapset ja nuoret. Suoraan lapsiin kohdistuvan kehitysyhteistyön osuus varsinaisista kehitysyhteistyön määrärahoista arvioidaan olevan n. 20 %, jonka lisäksi merkittävä osa rahoituksesta kohdistuu nuoriin.”* Vuoden 2022 talousarvioesityksessä esitettiin arvio, että vastaava budjettiosuus oli ”hieman yli 20 %”.

On hienoa, että selvitysosassa kuvataan lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuutta myös Suomen varsinaisista kehitysyhteistyön määrärahoista. Kehitysyhteistyön lapsiin kohdistuvan budjettiosuuden kartoittaminen on hyvä lähtökohta sen varmistamiseksi, että lapsiin kohdennetut resurssit saavat aikaan parhaita mahdollisia tuloksia.

Selvitysosasta ei kuitenkaan selviä mihin arvio 20 % lapsiin kohdistuvasta varsinaisten kehitysyhteistyömäärärahojen osuudesta perustuu. Lisäksi kaipaamme lisätietoa siitä paljonko nuoriin kohdistuu kehitysyhteistyön määrärahoja, ja miten nuorten ja lasten ikäryhmät on budjetoinnissa tilastoitu.

Suomen UNICEF ry | Finlands UNICEF rf | Finnish Committee for UNICEF
Lautatarhankatu 6, 00580 Helsinki, Finland
e-mail: information@unicef.fi
www.unicef.fi

Phone: +358 9 584 50 290
Fax: +358 9 584 50 270
Y-tunnus: 0202336-1

-
- ➔ Pidämme hyvänä sitä, että **lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuus Suomen varsinaisen kehitysyhteistyön rahoituksesta ilmoitetaan talousarvioissa nyt ja jatkossa.**
 - ➔ Pyydämme joko talousarvion selvitysosaan tai vastuuministeriön (UM) tietokanaviin **lisätietoa siitä, miten lapsiin kohdistuvien määrärahojen osuus Suomen varsinaisesta kehitysyhteistyöstä muodostuu, ja miten tämä tieto ohjaa Suomen kehitysyhteistyön toteutusta** niin, että määrärahoilla varmistetaan parhaat tulokset lapsille.

...

Allekirjoitukset

Mirella Huttunen
Julkishallintotyön johtaja

Tarmo Heikkilä
Erityisasiantuntija, Lapsen
oikeudet ja kehityspolitiikka

Suomen UNICEF ry
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki
Suomi